

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

O K ó l n i k

C. K. Rządu krajowego.

Względem ustanowienia myta drogowego w Gaiach w Cyrkule Samborskim i myta mostowego w Zawadowie w Cyrkule Stryjskim:

Dekretem wysokiéy Kamery nadwornéy dnia 18. Grudnia 1824 do liczby 49674/1481 zapadłym, zalecone zostało ustanowienie myta drogowego w Gaiach w Cyrkule Samborskim, za 2 mile, i myta mostowego podług taryfy pierwszéy klasy w Zawadowie w Cyrkule Stryjskim.

Có niniejszym do powszechnéy wiadomości z dodatkiem podaje się, że myto drogowe i mostowe w miejscach wyżéy wspomnianych, od d. 1. Marca r. b. podług zasad Okólników z d. 15. Czerwca 1821 do liczby 31269, i z d. 7. Marca 1823 do liczby 11370 pobierane będzie.

Hrabina Marcella Worcell darowała niedawno z własnéy skłonności, dziedziczne dobra swoje Rakowiec, w Cyrkule Tarnopolskim położone i 12,000 Cz. Złt. wartości mające, do funduszu biblioteki narodowéy, przez Józefa Maxymiliana Hrabie Osolińskiego we Lwowie założonéy.

Rząd krajowy czuie szczególną w tém przyziemność, podając czyn: tak odznaczający się do publicznéy wiadomości.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Zjednoczone Stany Ameryki północnéy.

Wszystkich umysły (wyraża Gazeta Nowo-Yorkska z d. 25. Grudnia) zajęte są mianowaniem nowego Prezydenta Zjednoczonych Stanów Ameryki północnéy. Wykaz głosów przelożony Kongresowi okazał następujący rezultat: Jenerał Jackson miał 101 głosów, P. Adams 82, P. Crawford 41, i P. Clay 37. Ponieważ żaden z wspomnianych kandydatów nie ma prawem przepisanych dwóch trzecich części głosów (mianowicie 174), zatem mianowanie Prezydenta przypada Izbie Reprezentantów. Pominimo popularności Jenerała Jacksona, trudno, aby się Kongres za nim oświadczył; bo, odrzuciwszy wszystko, P. Jackson jest kandydatem Stanów południowych, wiadomo zaś,

że Stany północne mają większy wpływ na uchwały Kongresu.

Na posiedzeniu Senatu w d. 20. Grudnia r. z. wniósł P. Hayne, aby zewolić na narodową gratyfikacją 200,000 dollarów dla Jenerała Lafayette'a, a to w nagrodę za gorliwość, jaką tenże okazał w rewolucyi Amerykańskiéy. Atoli Jenerał ten, nie ma otrzymać kapitału, lecz pobierać będzie kwartalny dochód (6 procentu.) Ponieważ drugi artykuł wspomnianego wniosku obeymuie darowiznę w gruntach, tedy większém jest do prawdy podobienstwem teraz, jak kiedy, że ten weteran rewolucyonistów postanowił osiąść w Zjednoczonych Stanach. Redaktorów Gazet Północno-Amerykańskich kapitał prosić, by go więcéy nie nazywali Margrabią.

Hiszpania.

Gwiazda donosi z Madrytu z d. 14. Stycznia: »Przybył tu Arcybiskup Toledzki, by wystawił okoliczności Państwa; równie wezwanymi zostali Arcybiskup S. Jagski i Biskupi z Soryi i Malagi; wpływ tych Prałatów powiększy uroczystość obrad Rady Ministeryalnéy, do której mają być wezwani.

Wielka Brytania i Irlandya.

Obligacye Meksykańskie spadły na giełdzie Londyńskiéy w d. 19. z. m. z 84 na 81, Kolumbijskie z 94 na 91. Spadnienie to przypisywano wieści, (zasadzającej się na liście z Wenezueli z d. 7. Grudnia, o której iednak wielu powątpiewa), że Bolivar został w Peru na głowę przez Jenerałów K. Siewskich pobity, i że potém w Santa Fé de Bogota wybuchło przeciwko Rządowi republikańskiemu powstanie; w skutek którego ogłoszono prawo woyskowe.

Xiążę Leopold Kolburgski, bawiący w Paryżu, spodziewany jest w Londynie:

Lord Liverpool i P. Canning, przybyli do Combewood w Londynie.

Kuryer czyni uwagę, iż (jak się zdaie, ku iego zadziwieniu) Gazeta Lizbońska z d. 5. z. m. zawięra artykuł rozumujący zupełnie w duchu świętego Związku:

Wydział osadniczy otrzymał listy urzędowe od Margrabięgo Hastings z Malty. Dochodzą one

do d. 3. Grudnia i donoszą, że Cesarz Marokański uzbroił korsarskie okręty przeciwko Sardynii.

Mówią, że Rząd umyśla znieść istniejące ustawy zbożowe. Twierdzą także, iż Rząd ma plan utrzymywać wszystkie drogi publiczne i miasto myta drogowego, zaprowadzić opłatę od koni.

Francya.

Król Jegomość dawał w d. 21. i 22. Stycznia wielu osobom prywatne posłuchanie, lecz nie opuszczał Tuileryjów. W kościele Metropolitalnym Paryżkim odprawił Arcybiskup w d. 21. do roczne żałobne nabożeństwo za Ludwika XVI. Tę samą uroczystość obchodzono we wszystkich kościołach Francji. Większa część Gazet Francuzkich wyszła dnia tego z czarnemi obwódkami.

Król rozporządzeniem z dnia tego zamienił wyrok kary śmierci wydany na Jana Gauchais, współuczestnika spisku Bertona na dwudziestoletnie więzienie.

Ministryum wojenne na wynalazek materyi, któraby się najlepiej opierała wystrzałowi ręcznej broni, wyznaczył nagrodę 5000 franków; materyia ta powinna być przed d. 1. Lipca przedstawioną.

W skutek połączenia wielu urzędów poborczych (środek Ministra Skarbu) w Departamencie Puy de Dome 40 poborców utraciło mieysce.

Kassa unarżająca w ćwierć roku od d. 1. Października do dnia 31go Grudnia 1824 kupiła 966,493 fr. prowizy wiecezystych od 19,717,239 fr. 58 cen.; co w przecięciu wynosi 102 frank: 2/5 centy:

Dom Paryżki handlowy Outrequin i Jange, bankier nadworny Hiszpański, oznaymia, że w d. 1. Lipca płatna część dwudziesta Hiszpańskię pożyczki, będzie w d. 24. Lutego w Paryżu przez losy oznaczoną.

Xiażę Wołkoński, Jenerał Adjutant Cesarza Rossyyskiego, przybył w d. 20. z. m. do Paryża.

Królestwo Oboięy Sycylii.

Dziennik królestwa oboięy Sycylii z d. 15. Stycz. donosi: Po pogrzebie zwłok Króla Jegomości Ferdynanda I., odprawionym w d. 13. Stycznia i uroczystem żałobnem nabożeństwie dnia następującego w kościele Santa Chiara, gdzie są groby królewskie, Biskp z Castalamare, Colangelo, miał Mowę pogrzebową. Współczłonkowie Rady Stanu, Ciało dyplomatyczne, nayznakomitsi urzędnicy Dworu, Austriacy i Neapolitańscy Jenerałowie, i wszystkie do Dworu należące osoby udały się prosto z kościoła do zamku Capodimonté, dla okazania Królowi Franeiszkowi I. w obecności wszystkiego Dworu swego uszanowania. Gdy Król z całą rodziną królewską ukazał się na

galeryi, Kapitan gwardy królewskich oddał mu buławę hetmańską, którą mu Król Jegomość powrócił łaskawie oswiadczaiąc, iż z roskoszą powierza ją w ręce tego, który ją tak długo i wiernie pod Królem, iego dostojnym Oycem utrzymywał.

Potém Król zbliżył się do Ciała dyplomatycznego, przedstawionego Monarsze przez Ministra spraw zewnętrzných, Kawalera de Medici, a Nuncyusz Apostolski Monsignor Guistiniani miał do Króla rzecz następującą:

»N. Panie! Ciało dyplomatyczne głębokiem przeięte żalem, dzieli z WK. Mością smutek ze straty Jego dostojnego Oycy. Jak WK. Mość swego drogiego Oycy, iak poddani ukochanego Pana, tak Monarchowie optakują drogiego przyiaciela, wiernego Sprzymierzeńca, tak optakuje Kościół uległego i pobożnego syna.«

»N. Panie! racz przyjąć oznakę uszanowania Ciała dyplomatycznego i życzenia, iakimi jest przeięte tak dla pomysłności osoby WK. Mości, iak i Jego rodziny królewskiej.«

Król odpowiedział: »Jż wszystkich Członków Ciała dyplomatycznego uprasza, by swoich w szczególności Monarchów z Jego strony zapewnili, iż te same przyjazne stosunki, iak Jego dostojny Oyciec, utrzymywać będzie, w przekonaniu, iż oni także również tę samą szczerą przyjaźń, iak dla Jego Oycy zachowywać będą.«

Poczem obrócił się Monarcha do Jenerałów Austriackich (na czele których, z powodu słabości naczelnego Dowódcy Barona Frimonta, był Marszałek Polny Baron Lederer) i prosił ich: aby całemu Austriackiemu woysku, któremu jest wdzięczny za przychylność okazaną dla Króla Jego Oycy, i o którego również sposobie myślenia dla swęy osoby przekonany, te iego uczucia oznaymili.«

Gdy potém Naczelnicy woyska Neapolitańskiego lądowego i morskigo przypuszczeni byli do ucałowania ręki Króla, polecit im Monarcha dobre utrzymanie woyska, która go mocno obchodzi i którem szczególniey trudnić się będzie.

Byłych WW. Ochmistrzów i Szambelanów zmarłego Króla zapewnit Monarcha, że ci, którzy Jego dostojnemu Oycu wiernie służyli, zaw sze szczególniey Jego łaski doznawać będą.

Poczem z całą rodziną Królewską udał się Monarcha do swoich pokoiów.

W d. 15. Stycznia rano, wszystko woysko królewskie różney broni, stojące w stolicy odbyło popis i wykonało przysięgę wierności.

Jenerał porucznik Margrabia Nuncante, Jenerał Inspektor miał do woyska liniowego,

z pięciu batalionów piechoty i ośmiu szwadronów jazdy złożonego, następującą przemowę:

»Żołnierze! przysięga wierności którąśmy Królowi Ferdynandowi I. wykonali, nakazuje nam też same obowiązki ku jego dziedzicowi i następcy w królestwie Obiey Sycylii, Królowi Franciszkowi I. naszemu dostojnemu Monarsze.«

»Przekonany iestem, że ta święta przysięga tak mocno utkwiła we wszystkich waszych sercach, iak jest w moim. Niezłomne i nietykalne są obowiązki, które uroczyste przyrzekliśmy, ztąd stała i nietykalną powinna być nasza wierność i przychylność do tronu Królewskiego.«

»Niech więc ieden odgłos będzie prawdziwym tłumaczem naszego wewnętrznej i niezmiennego sposobu myślenia; niech rozlega się ieden wszędzie odgłos: Boże zachowaj naszego dostojnego Monarchę, Franciszka I. Niech żyje K. ó.«

Zaledwie skończył Jenerał, gdy wojsko z radością łącząc swój głos z głosem Dowódcy wzniosło ręce w niebo, aby go na świadectwo rzetelnego sposobu myślenia i prawdy świętę przy sięgę wezwać. Z równym zapalem odnowiły przysięgę i inne wojska w Neapolu i okolicach stojące.

Wiadomości nadchodzące z prowincyi mówią o głębokim żalu, który się wszędzie rozszerzył na niespodziewane doniesienie o śmierci Ferdynanda I.

W d. 15. wieczorem Królestwo Ichmość wraz z Xięstwem Salerno i rodziną królewską opuścili zamek Capodimonte, dokąd się po śmierci Ferdynanda I. udali, i powrócili do stolicy.

Prussy.

Na rozkaz Króla obchodzone w Berlinie d. 23. Stycznia uroczystość koronacyi i oderów. Ponieważ Król Jmci nie mógł być z powodu słabości obecny, zatem po przybyciu Następcy Tronu z Matronką Swoją, zebraniu się Xiążąt i Xiężniczek domu Król: na chór Królewski rozpoczęła się uroczystość kościelna, której obecni byli: Dwór, Władze wojskowe i cywilne, Ciało dyplomatyczne, iakoteż Damy orderu S. Ludwiki.

Ukończyły się już śledztwa w Cöpenick, i akta będą w tych dniach właściwym Sądom do wyrokowania przedłożone. Młodzieńcy tak mocno są żalem przeięci za swoje zbrodnie, iż wszyscy prawie nie chcieli żadnej obrony. Lecz Rząd dodał im obrońców *ex officio*, i w tych dniach będą do twierdzy podseřani; aby w nich spokoiędzy, i dalej prowadząc swoje nauki, żyć mogli, czegoby im miejscowe stosunki w Cöpenick nie dozwoliły. Niepodobna połączyć z konieczną surowością więcę łagodności i pobłażania, ile ich przy tém śledztwie, przez wzgląd na

stan młodzieńczy, okazano. Toż samo było i co do naczelników burszostwa i innych tajemnych związków, iako i członków, którzy znajdowali się iako deputowani na schadzkiach burszowskich r. 1820, 1821 i w 1822, i dla tego, równie z naczelnikami ponieśli karę trzechmiesięcznego więzienia w twierdzy. Wielka obiętość akt dozwoliła dopiero teraz wyjaśnić sprawę przeciwko tym, którzy w r. 1819 w Berlinie dla intryg politycznych pociągnięci byli do badania. Królewski Sąd naywyższy w Wrocławiu wydał niedawno wyrok w sprawie wielu z tych ostatnich; z nich ieden za szkodliwe dla kraju i do zbrodni dążące knowania, skazany został na dziesięcioletnie więzienie w twierdzy, dwóch na sześciolatek, ieden na dwulatek, a ieden na szesciomiesięczne. — I inne wyroki wkrótce nastąpią.

Oto iest list gabinetowy Króla Jego Mości przestany Rządowi Düsseldorfskiemu: »Dziękuję szczerze nieszczęście, które dotknęło części obwodu Rządowego Düsseldorfskiego, podług doniesienia umieszczonego w Gazecie Listopadowey r. z., i oczekiwać będę przełożeń Ministra Spraw Wewnętrznych i Skarbu, aby ile możliwości zaradzić potrzebie. Z szczególnym upodobaniem uznać urzędników i innych mieszkańców sposób myślenia, iaki w tym nieszczęsnym wypadku okazali, i zalecam Rządowi, aby to Moie oświadczenie Dziennikami urzędowemi ogłosił.«

»W Berlinie d. 5. Stycznia 1825.«

(podp.) »Fryderyk Wilhelm.«

Rossyia.

Na mocy naywyższego reskryptu do Jenerała Gubernatora Kaukaskiego, Jenerała Jermołowa, Cesarz Jegomości rozkazał, aby siedziba wszystkich wyższych Władz Giorgiewska przeniesioną została do Stawropola, terażniejszej Stolicy Kaukazkiej.

Wiadomości z Petersburga z d. 8go Stycznia zawierają: »Zapewniają, że Rząd ma zamiar dać prostszy kierunek rzecze Newie, aby za nadejściem kry utrzymać mosty i związek między przedmiesciami przerywany, a może i zmniejszyć niebezpieczeństwo, iakiemu nayniższe części miasta przy powodzi ulegają. Już nayzdadniysi inżynierowie zajęci są niwellowaniem poziomu, a korpus wojska ma być użyty do wykonania tego przedsięwzięcia. — Komitet dobroczynności dla rzemieślników, którzy przez powódz zubożeli, odebrał z Hollandyi 25,000 rubli. W Moskwie złożono dla tutejszych nieszczęśliwych 150,000 rubli. — W d. 26. Grudnia zniszczył pożar w Gatszynie dóm podrzatków zostający pod bezpośredniemi rozkazami N. Cesarzowey Maryi.

Turcyja.

Dostrzegacz Austriacki. z d. 4go Lutego zawiera :

— Z Konstantynopola d. 10. Stycz. —

Podług doniesień ze Smirny, Ibrahim Basza wnet po przybyciu swoim do portu Suda w Kandyi, kazał wszystkiemu wojsku lądowemu wysiąść, i pod namiotami koczować. Późem odprawił obce przewozowe okręty i postanowił uskutecznić wyładowanie do Morei, okrętami wojennymi, dokąd nie jest daleko. Izmael Gibraltar pozostał z odwodowem wojskiem na wyspie Rhodos.

Wśród tych okoliczności, otrzymawszy z Egiptu przez fregatę francuską dwa miliony piastrow w złocie, nastąpiło w d. 20. Grudnia pierwsze wyładowanie wojska do Morei pod Modon, gdzie 16 egipskich wojennych okrętów wysadziło na ląd 3000 ludzi opatrzonych w potrzeby artylerji i amunicyj. Niebawem okręty te powróciły do Suda dla przewiezienia drugiego oddziału.

Tymczasem wojna domowa trwała na półwyspie. Korpus 3000 wezwany z Aten na pomoc, zmusił Kolokotroniego, Nikitę i ich związkowych, znieść oblężenie Koryntu; korpus ten miał potem pójść przeciwko Tripolicy; lecz się tak nie stało; raczej jeszcze w d. 15. Grudnia blisko Argos zaszła uporczywa potyczka, trwająca od rana do wieczora, a jednak nic nie rozstrzygła.

Wśród tego przywieziono w d. 10. Grudnia do Napoli di Romania 200,000 piastrow, to jest drugą ratę Angielskiej pożyczki. Gazeta Hydriocha głosi tę wiadomość, która dla Dyrektorów jest ważną, i walce stronictw łatwo może położyć koniec, ponieważ ci, którzy nie mogą swoim żołnierzom wypłacić żołdu, muszą żyć z rabunku, i przeto stać się ciężarem krajowi; zaś pieniędzmi zagranicznymi ile wystarczą, można sobie wszędzie w Grecji porobić przyjaciół i towarzyszy broni. *)

Gazeta Petersburgska *Conservateur* donosi z Konstantynopola: »Podług wiadomości czerpanych z dziennika Włoch; Nadsternika floty otomanskiej, mieli utracić Grecy od Maia aż do Października 208 okrętów, w statkach palnych i

*) Wiadomości ze Smirny, które odebrano w dniu 10. Stycz. w Konstantynopolu, dochodziły tylko do 31. Grudnia. My innym sposobem otrzymaliśmy doniesienie ze Smirny z d. 6. Stycznia, z którego okazuje się, że w d. 21. Stycznia, ten sam ieszcz był stan rzeczy, że Kolokotroni utrzymywał się na wzgórzach Argos, zagrażał Napoli i t. p. — Tymczasem zdaje się podług tego doniesienia, że przewaga jest na stronie Dyrektorów, osobliwie od czasu jak otrzymali pieniądze.

Przy. Dost. Aust.

okrętach wojennych; Turkom zaś mieli pierwsi tylko 32 okrętów wojennych i przewozowych zabrać lub spalić.

Persyja.

Gazeta wychodząca w Bombay z dnia 8. Września, zawiera następujące doniesienie naczynego świadka o strasznym trzęsieniu ziemi, któremu uległo miasto Schiras w Persyi i jego okolice w d. 15. Czerwca r. z.

Jehan Rumi, pod Schiras w d. 15. Czer. 1824.

Dzisiaj rano około 5 1/2 godziny przebudzony zostałem silnem wstrząśnieniem. Wstrząśnienie to było mocniejsze od owego o którym w d. 2: t. m. donosiłem. Chciałem wyjść z domu, widziałem atoli, że to było rzeczą niebezpieczną i trudną, ponieważ množství cegły, bali, wapna i t. d. leciało z dachów, domów uszkodzonych. Gdy przecie uszedłem szczęśliwie z moimi ludźmi, pierwszą było rzeczą widzieć, jaką szkodę poniosło przez trzęsienie ziemi miasto Schiras i pierwszym skutkiem tego niszczącego zdarzenia, które mi podówczas podpadło, by zupełnie zniszczony meczet, leżący blisko 400. Yardow od moiego ogrodu, i tyleż prawie od Schiras, pysznie ozdobia: onego kopuła upadła, a sama budowa popękała. Schiras pokrywał gęsty tunan kurzu i przez kilka minut niemogłem nic widzieć; atoli ten już tunan był dowodem ile to miasto uciepić musiało. Gdy ten kurz eoholwiek opadł, to nieszczęsne miasto stało widok okropny; meczety miejskie i minarety (wieże) będące przed kilka minutami onego ozdoba, leżały w gruzach, i za każdym spojrzaniem widziałem nowe sceny zniszczenia. Mur miasta z: wschodniej strony wraz ze swemi bramami upadł lub mocno uszkodzony. Któż opiszę okropne położenie i nędzę nieszczęśliwych mieszkańców? Narzekania tysięcy, oplakujących strasie swych krewnych i przyjaciół, ze wszech stron się rozlegały; i najsilniejsze serce zdołałoby zmięknąć. Szczególne opisanie tego wypadku potrzebowałoby dni kilka. Pó pierwszym silnem wstrząśnieniu nastąpiły do godziny dziesiątej z rana trzy inne słabsze. Mieszkańcy opuścili miasto i mieszkają pod namiotami, w chatkach i t. p. Mirza Ali Abor (nasz Agent) którego dom zburzony, mieszka u mnie ze swoją rodziną. Okazało poroie Xięcia (Wielkorządcy prowincyi) są w gruzach a pałac mocno uszkodzony. Wielki Bazar stoi w prawdzie, lecz wiele uciepiał. Liczba ludzi, którzy ponieśli śmierć dotąd nie obliczona, ma jednak iak mówią do 2000 wynosić; sądzę, że to podanie przesadzone i może tylko do połowy dojdzie.